

## แผนงานวิจัย

**ชื่อแผนงานวิจัย (ภาษาไทย)** โครงการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วย  
ในจังหวัดเชียงรายแบบบูรณาการ โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

**(ภาษาอังกฤษ)** The development project of the strength of occupational groups of processed banana producer in Chiangrai based on the philosophy of sufficiency economy

### ชื่อโครงการวิจัยภายใต้แผนงานวิจัย

1. การพัฒนากลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยสู่การเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (The development of occupational groups of processed banana producer to be a strong and sustainable network through the Philosophy of Sufficiency Economy)
2. โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการผลิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ : กรณีศึกษาเครือข่ายกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย จังหวัดเชียงราย (Development of production system towards sufficiency economy through occupational group's networking: a case study of occupational groups of processed banana producer in Chiangrai)
3. แนวทางด้านการตลาดเชิงสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยในจังหวัดเชียงราย (Guideline for creative marketing of occupational groups of processed banana producer in Chiangrai through the philosophy of self-sufficient economy)
4. การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย ในจังหวัด เชียงราย เพื่อการดำรงอยู่ที่ยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (Risk management of occupational groups of processed banana producer in Chiangrai for a sustainable existence to the idea of sufficiency economy)

### ผู้รับผิดชอบและหน่วยงาน ประกอบด้วย

#### 1. ผู้อำนวยการแผนงาน

นางประภาพร พนมไพร

เลขที่บัตรประชาชน 3 509900811844

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5003, โทรสาร 053-729606-7, 086-654526-5

E-mail address: tom\_19737@hotmail.com

#### 2. ผู้ร่วมงานวิจัย

**สาขาการบัญชี** มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5004 โทรสาร 053-729606-7

1. ดร.ศรียา พันธุ์รงค์
2. นางชไมพร รัตนเจริญชัย
3. นางสาวอรรณณ เชื้อเมืองพาน
4. นางสาวกรวิกา อรินใจ
5. นางสุวิสา ทะยะธง
6. นางยุพา ยะใจมั่น

**สาขาการจัดการ** มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5005 โทรสาร 053-729606-7

1. ดร.ณภัทร ทิพย์ศรี
2. ดร.พรรณนิภา เกสัชพิพัฒน์กุล

**สาขาการตลาด** มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5003 โทรสาร 053-729606-7

1. นางสาวพันทิพา ปันสุวรรณ

### 3 หน่วยงานหลัก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

99 หมู่ 10 ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย 50180

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5004 โทรสาร 053-729606-7

### 4 หน่วยงานสนับสนุน

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย

สำนักงานพัฒนาธุรกิจจังหวัดเชียงราย

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดเชียงราย

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

## ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจชุมชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของประเทศ ประเทศที่ชุมชนมีความเข้มแข็ง และระบบเศรษฐกิจที่มั่นคงจะเปรียบเสมือนกับการได้รับภูมิคุ้มกันทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ ลักษณะหนึ่ง que แสดงให้เห็นว่าชุมชนมีความเข้มแข็งคือ การที่ชุมชนมีศักยภาพที่จะพึ่งพาตนเองได้ในระดับที่สูงโดยที่มีทุน แรงงาน ทรัพยากรเพื่อการยังชีพพื้นฐานของครอบครัวตนเอง ถึงแม้จะมีการพึ่งพาจากภายนอกแต่ก็เป็นไปในลักษณะที่ชุมชนมีอำนาจในการจัดการ

หรือเลือกสรรสิ่งที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อชุมชน นอกจากนั้นลักษณะที่สำคัญของชุมชนที่เข้มแข็งสามารถพิจารณาได้จากการที่ชุมชนสามารถควบคุม และจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ โดยอาศัยความรู้เป็นตัวกำหนดแนวทางของการแก้ปัญหา และอาศัยความร่วมมือภายในชุมชนเป็นหลัก ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งชุมชนที่เข้มแข็งยังต้องสามารถพัฒนา ศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริที่เน้นแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 25 ปีแล้ว แนวคิดตามพระราชดำรินี้เป็นการ ส่งเสริมและพัฒนาความเข้มแข็งและยั่งยืนให้แก่ประชาชน นอกจากนี้แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง มีแนวพระราชดำริเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งเรียกว่า “ทฤษฎีใหม่” โดยทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ อาจเปรียบเทียบกับหลัก เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบพื้นฐานกับแบบก้าวหน้า ความพอเพียงในระดับบุคคลและ ครอบครัวเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ส่วนความพอเพียงในระดับ ชุมชนและระดับองค์กรเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 นั้นเป็นเรื่องของ การสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือการที่ธุรกิจต่าง ๆ รวมตัวกันในลักษณะ เครือข่ายวิสาหกิจ (ข้อมูลจากคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ)

การดำเนินงานตามแผนงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนแบบบูรณาการ โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความยั่งยืน” ประจำปีงบประมาณ 2553 ที่ผ่านมานั้น เป็นแผนงานวิจัย ที่มีความสำคัญที่มุ่งเน้นเฉพาะงานด้านการบัญชีเพื่อการกระตุ้นการสร้างความรู้ของชุมชน ทั้งในระดับ บุคคลและครัวเรือนเพื่อให้บุคคลและครัวเรือนสามารถรับรู้ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจผ่านการจดบันทึกข้อมูล ทางการบัญชี อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการการเงินของตน การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออม การจัดการรายได้และค่าใช้จ่าย เพื่อสร้างความมั่นคงในครัวเรือน รวมถึงการต่อยอดองค์ความรู้ในด้านการ จัดการบัญชีอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาศักยภาพในการจัดการบัญชีของกลุ่มในท้องถิ่นของตน ให้ชุมชน มีความรู้ ความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและถ่ายทอดความรู้นั้นได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเทียบได้กับทฤษฎีใหม่ ขั้นที่ 1 อันเป็นการส่งเสริมความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว แต่อย่างไรก็ตาม แผนงานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนแบบบูรณาการ โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความยั่งยืน ด้วยการ สร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มอาชีพ” ที่เสนอขอเงินงบประมาณประจำปี 2554 นี้ เป็นแผนงานวิจัยที่มี ความสำคัญอย่างยิ่งที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ที่ให้ความสำคัญกับการรวมตัวกันกันของกลุ่ม อาชีพในลักษณะเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็ง ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และจากผลการดำเนินงานของ แผนงานวิจัยในปีที่ผ่านมา พบว่าในจังหวัดเชียงรายมีกลุ่มอาชีพเกิดขึ้นจำนวนมากนับพันกลุ่ม แต่กลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้นมีจำนวนน้อยมาก ปัญหาสำคัญในการดำเนินงานของกลุ่ม

อาชีพ คือ การขาดภูมิความรู้ในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ และขาดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกันในการสร้างคุณค่า หรือ ประโยชน์จากเครือข่ายความร่วมมือนั้น

แผนงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มอาชีพจากการพัฒนาและบูรณาการองค์ความรู้ในเรื่องการรวมกลุ่มอาชีพผู้การเป็นเครือข่ายกลุ่มอาชีพที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มอาชีพ การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ด้านการผลิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงผ่านเครือข่ายของกลุ่ม รวมถึงการทำการตลาดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายกลุ่มอาชีพ อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืนและพึ่งพาตนเองได้ แผนงานวิจัยนี้ได้วางแนวทางในการจัดการองค์ความรู้ที่เกิดจากคนในชุมชนเพื่อนำผลไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรม

จากที่กล่าวมานั้นจะเห็นว่า การดำเนินงานตามแผนงานวิจัย เรื่อง “โครงการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยในจังหวัดเชียงรายแบบบูรณาการโดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” นี้เป็นแผนงานวิจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่มุ่งเน้นการกระตุ้นการสร้างความรู้แขนงต่าง ๆ จากการบริหารจัดการองค์ความรู้ของคนในชุมชน จากข้อมูลบริบทชุมชน ผู้การพัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มอาชีพ การดำเนินงานตามแผนงานวิจัยนี้จึงเป็นประโยชน์อย่างมากในการพัฒนาความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน ของเศรษฐกิจชุมชนจากชุมชนสู่ชุมชนโดยแท้จริง โดยการสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนด้วยการพัฒนากลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงในครั้งนี้ อาศัยหลักการดำเนินงาน ซึ่งนำไปสู่การประเมินความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มอาชีพจากหลัก 3 ประการคือ 1) หลักการบริหารจัดการที่ดี 7 กระบวน 2) เงื่อนไขความเป็นเศรษฐกิจพอเพียง 15 ประการ และ 3) เงื่อนไขของการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นสำคัญ

### วัตถุประสงค์หลักของแผนงานวิจัย

1. เพื่อประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงในการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปกล้วยในจังหวัดเชียงราย จากการบูรณาการองค์ความรู้ในเรื่องการรวมกลุ่มอาชีพผู้การเป็นเครือข่าย การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มและเครือข่าย การพัฒนากระบวนการจัดการความรู้ด้านการผลิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง และการตลาดสร้างสรรค์

2. เพื่อศึกษาการพัฒนากลุ่มอาชีพผู้การเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหาร ใช้อุปทานของเครือข่ายกลุ่มอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพบนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

4. เพื่อจัดการองค์ความรู้ด้านการจัดการกระบวนการผลิตจนเกิดแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการผลิต (Best Practice) จากการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการพัฒนากระบวนการผลิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียง

และกระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดการสูญเสียน้อยที่สุดผ่านเครือข่ายกลุ่มอาชีพ รวมถึงการสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

5. เพื่อสร้างแนวทางการทำการตลาดสร้างสรรค์ของเครือข่ายผู้ประกอบการอาชีพประเภทกล้วยในจังหวัดเชียงรายตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

6. เพื่อสร้างแนวทางการบริหารความเสี่ยงของกลุ่มอาชีพ ในจังหวัด เชียงราย เพื่อการดำรงอยู่ที่ยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

8. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยให้ได้แนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

### เป้าหมายของผลผลิต (output) และตัวชี้วัด

ตารางที่ 1 แสดงผลผลิตและตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย

ผลผลิต	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
1.1. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการกลุ่มอาชีพด้วยกระบวนการสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ	-จำนวนกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน ไม่น้อยกว่า 80%	-กลุ่มอาชีพมีการเรียนรู้ด้วยการสร้างเครือข่ายเพิ่มขึ้น -กลุ่มอาชีพมีองค์ความรู้เพิ่มขึ้นจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเครือข่ายเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการกลุ่มได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	10 เดือน (มิ.ย. 54 – มี.ค. 55)	
1.2. แนวทางการดำเนินงาน และจัดการห่วงโซ่อุปทาน กลุ่มอาชีพผู้ผลิต และแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยที่ได้ดีขึ้น	- กลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย จ.เชียงราย เกิดการบริหารจัดการที่ดีขึ้นมากกว่าร้อยละ 50	- กลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปกล้วย จังหวัดเชียงราย สามารถวิเคราะห์ผลการดำเนินงานที่แท้จริงของกลุ่มเพื่อนำมาวางแผน และปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล		
2.การรวมกลุ่มและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการผลิต	-จำนวนกลุ่มอาชีพที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย -จำนวนหัวข้อจากเวทีการประชุมฯที่สามารถนำกลับไปปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ	การช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างสมาชิกเครือข่ายมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร,การแบ่งปันองค์ความรู้และทรัพยากรรวมถึงการใช้สื่อ	8 เดือน (มิ.ย.54 – มี.ค. 55)	
3.1 องค์ความรู้ด้านการตลาดเชิงสร้างสรรค์	-จำนวนกลุ่มอาชีพที่เข้าร่วมอบรม	มีการถ่ายทอดประสบการณ์ และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	12 เดือน (พ.ค. 54-เม.ย. 55)	

ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง 3.2 กลุ่มอาชีพมีการพัฒนา รูปแบบการตลาด	-จำนวนกลุ่มอาชีพที่มี การพัฒนารูปแบบทาง การตลาด	ตลอดจนการแบ่งปันองค์ ความรู้ระหว่างสมาชิกด้วยกัน		
4. กลุ่มอาชีพผู้ผลิตกล้วยมี แนวทางในการบริหาร จัดการความเสี่ยงที่ดีเพื่อ การดำรงอยู่ที่ยั่งยืน	-เครื่องมือวัดความเสี่ยง อย่างง่ายได้ด้วยตัวเอง และสามารถนำไปใช้ได้ จำนวนร้อยละ 80 ของกลุ่ม ผู้ผลิตกล้วย	มีแนวทางในการบริหาร จัดการความเสี่ยงที่ดีเพื่อการ ดำรงอยู่ที่ยั่งยืน	12 เดือน (พ.ศ. 54-เม.ย. 55)	

### เป้าหมายของผลลัพธ์ (outcome) และตัวชี้วัด

ตารางที่ 2 แสดงผลลัพธ์และตัวชี้วัดของแผนงานวิจัย

ผลลัพธ์	ตัวชี้วัด			
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ	เวลา	ต้นทุน
1.กลุ่มอาชีพมีความเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคง ในด้านการจัดการกลุ่มอาชีพ ด้วยกระบวนการสร้าง เครือข่าย	- มีการจัดตั้งเป็น เครือข่ายกลุ่มอาชีพ -ปริมาณกลุ่มอาชีพเข้า ร่วมเป็นสมาชิกเครือข่าย เพิ่มขึ้น - มีแนวทางในการ ดำเนินงานของกลุ่ม เครือข่ายหลักและ เครือข่ายย่อยด้านต่าง ๆ	-กลุ่มมีความคาดหวังในการ ดำเนินงานเครือข่ายและ สามารถตอบสนองต่อความ คาดหวังได้ด้วยตนเอง -กลุ่มอาชีพมีความรู้ ความ เข้าใจในการจัดการกลุ่มและ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า -กลุ่มอาชีพทราบปัญหาการ ดำเนินงานและสามารถแก้ไข ปัญหาโดยใช้พลังของ เครือข่ายกลุ่มอาชีพ -กลุ่มอาชีพมีความตระหนัก และจิตสำนึกที่ดี มีความเื้อ แผ่ เกื้อกูล สมานสามัคคี รวม มือกันในกลุ่มเครือข่ายเพื่อ พัฒนากลุ่มอาชีพให้มีความ มั่นคงและยั่งยืน -กลุ่มอาชีพได้รับการยอมรับ และสนับสนุนจากสังคม ภายนอกเพิ่มขึ้น	12 เดือน (พ.ศ. 54-เม.ย. 55)	
2.ประสิทธิภาพการบริหาร ห่วงโซ่อุปทานที่มี	กลุ่มอาชีพผู้ผลิตและ แปรรูปผลิตภัณฑ์จาก	กลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูป ผลิตภัณฑ์จากกล้วย จังหวัด	12 เดือน (พ.ศ. 54 – เม.ย.	

ประสิทธิภาพสูงสุด	กล้วย จังหวัดเชียงราย เกิดการบริหารจัดการที่ดี ขึ้นมากกว่าร้อยละ 50	เชียงราย มีการบริหารจัดการ ห่วงโซ่อุปทานอย่างยั่งยืน ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง	55)	
3.ประสิทธิภาพการผลิต สูงสุดตามวิถีเศรษฐกิจ พอเพียง	- ร้อยละที่ลดลงของ ต้นทุนการผลิต - ปริมาณการผลิตเพิ่มขึ้น (ภายใต้งบประมาณและ ทรัพยากรเท่าเดิม) - ร้อยละของปริมาณการ สูญเสียที่ลดลง	การบริหารจัดการกระบวนการ ผลิตที่เน้นความคุ้มค่าของการ ใช้ทรัพยากร, ผลิตให้ สอดคล้องและพอดีต่อความ ต้องการของตลาดและมีการ ผลิตที่ส่งผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด	12 เดือน (พ.ศ. 54-เม.ย. 55)	
4. กระบวนการด้านการตลาด มีความเข้มแข็งและสามารถ พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของ ยอดขาย</li> <li>• ร้อยละที่เพิ่มขึ้นของ ส่วนแบ่งทางการตลาด</li> <li>• ปริมาณช่องทางการจัด จำหน่ายที่เพิ่มขึ้น</li> </ul>	สินค้าเป็นที่รู้จักและยอมรับ ของผู้บริโภค ซึ่งจะนำไปสู่ ความจงรักภักดี และมีความ เข้มแข็งในการจัดการด้าน การตลาด	12 เดือน (พ.ศ. 54-เม.ย. 55)	
5. เครื่องมือการวัดความเสี่ยง และการบริหารจัดการความ เสี่ยง สามารถ นำไป ประยุกต์ใช้กับกลุ่มอาชีพ อื่นๆ ได้	มีกลุ่มอาชีพอื่นที่นำ เครื่องมือวัดความเสี่ยง และคู่มือบริหารจัดการ ความเสี่ยงไปประยุกต์ใช้ มากกว่าร้อยละ 50 ของ จำนวนกลุ่มอาชีพ ทั้งหมดในจังหวัด เชียงราย	เครื่องมือการวัดความเสี่ยง และการบริหารจัดการความ เสี่ยง สามารถ นำไป ประยุกต์ใช้กับกลุ่มอาชีพอื่นๆ ได้	12 เดือน (พ.ศ. 54-เม.ย. 55)	

# โครงการที่ 1

**ชื่อโครงการวิจัย**      การพัฒนากลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยสู่การเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งและยั่งยืนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

The development of occupational groups of processed banana producer to be a strong and sustainable network through the Philosophy of Sufficiency Economy

## ผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วย

### 1. หัวหน้าโครงการ    ดร.ศรียา พันธุ์ณรงค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5004 โทรสาร 053-729606-7

E-mail address : [sareeya@hotmail.com](mailto:sareeya@hotmail.com)

### 2. ผู้ร่วมงานวิจัย

#### 2.1 ดร.ณภัทร ทิพย์ศรี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5004 โทรสาร 053-729606-7

#### 2.2 นางยุพา ะใจมั่น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5004 โทรสาร 053-729606-7

#### 2.3 นางสาวจรัสศรี โนมี่

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5004 โทรสาร 053-729606-7

#### 2.4 นางสาวกัญจน์ชญา สังกิตสุวรรณ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5004 โทรสาร 053-729606-7



## ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น องค์การต่าง ๆ พยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในบริบทของภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบททั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและแสวงหาประโยชน์อย่างรู้เท่าทันโลกาภิวัตน์ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับทุกภาคส่วนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยที่การเปลี่ยนของบริบทการพัฒนาในกระแสโลกาภิวัตน์ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญ ได้แก่ การรวมตัวของกลุ่มเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงในตลาดการเงินของโลก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การเปลี่ยนทางด้านสังคม การเคลื่อนย้ายของคนอย่างเสรี และการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้สะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างการพัฒนาของประเทศที่ไม่สมดุล ไม่ยั่งยืน และอ่อนไหวต่อผลกระทบจากความผันผวนของปัจจัยภายนอก โดยประเทศไทยต้องหันมาพัฒนาในทิศทางที่พึ่งตนเอง และภูมิคุ้มกันมากขึ้น โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ซึ่งถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติในทางสายกลางด้วยหลักการพึ่งตนเอง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ โดยที่ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่ต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ซึ่งต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวัง ขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนชนนิกกำลัง และมีกระบวนการเรียนรู้จากฐานรากเพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่นกันกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นฐานที่มั่นคงของประเทศ โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการกระบวนการชุมชนเข้มแข็งด้วยการส่งเสริมการรวมตัว ร่วมคิด ร่วมทำในรูปแบบที่หลากหลาย และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตามความพร้อมของชุมชน มีกระบวนการจัดการองค์ความรู้และระบบการเรียนรู้ของชุมชนอย่างเป็นขั้นตอน มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชุมชน มีกระบวนการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถพัฒนาต่อยอดให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนในการนำไปสู่การพึ่งตนเอง รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนพร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี

เห็นได้ว่าความเข้มแข็งของชุมชนเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยที่ชุมชนคือฐานรากของประเทศ ถ้าประเทศชุมชนเข้มแข็งทุกด้านประเทศก็จะมั่นคง หัวใจของความสำเร็จของชุมชนเข้มแข็งอยู่ที่ “การเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ” มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) ความรู้ อันเป็นข้อมูลข่าวสารความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเรื่องที่ทำ อาจเป็นความรู้ในตัวคนหรือความรู้ที่เกิดขึ้นจากศึกษาค้นคว้าและวิจัย 2) การเรียนรู้

เป็นสิ่งที่สำคัญเนื่องจากถ้ามีการความรู้แต่ไม่มีการเรียนรู้ก็ไม่เกิดประโยชน์ การเรียนรู้เพียงคนเดียวอาจไม่ประสบความสำเร็จ เพราะมีหลายฝ่ายหลายกลุ่มที่ประสานเกี่ยวข้องกัน ในสังคมจึงต้องมีการเรียนรู้ร่วมกัน ความรู้นั้นเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้อย่างยิ่ง 3) การจัดองค์การ ต้องประสานการทำงานร่วมกันให้สำเร็จลุล่วง โดยที่องค์กรชุมชน เป็นเครื่องมือการจัดการที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมในการปฏิบัติงานให้เป็นที่ไปดียิ่งขึ้น ยิ่งกว่านั้นธุรกิจชุมชนเป็นทางเลือกหนึ่งที่เป็นเศรษฐกิจของชนบทที่จะความรุ่งเรืองและความอยู่รอดให้กับสังคมไทย การที่จะทำให้กิจกรรมเศรษฐกิจชุมชนเกิดขึ้นได้และเป็นไปอย่างยั่งยืนจะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะพัฒนาผู้นำให้มีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการ และมีเทคนิคกระตุ้นเชื่อมประสานเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน สำหรับการพัฒนากลุ่มหรือองค์กรชุมชนเป็นวิธีการหนึ่งที่นับได้ว่าเป็นหัวใจของเศรษฐกิจชุมชน ขณะเดียวกันการพัฒนาพื้นฐานเศรษฐกิจยังเป็นส่วนสำคัญสำหรับการระดมทุนภายในหมู่บ้านซึ่งอาจอยู่ในรูปกิจกรรมออมทรัพย์ การระดมทุน การตั้งธนาคารหมู่บ้าน เป็นต้น จะถูกใช้ไปอย่างสมเหตุสมผล และท้ายสุดคือการพัฒนาพื้นฐานทางกายภาพในด้านสาธารณูปโภคต่างๆ เพื่อการบริโภคและการผลิต ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยผลักดันเศรษฐกิจชุมชน (สุกัญญา เออมัธธรรม, 2546) สามารถพึ่งตนเองในด้านต่าง ๆ ได้แก่ 1) ด้านเทคโนโลยี เช่นมีความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิก ชุมชน องค์กร และเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชนอย่างต่อเนื่อง 2) ด้านเศรษฐกิจ เพื่อให้สมาชิกมีรายได้ มีเงินออม สถานะทางการเงินคล่องตัวและมีความสมดุล สามารถจัดสรรผลประโยชน์และสวัสดิการแก่สมาชิกและชุมชนได้อย่างพอเพียง 3) ด้านทรัพยากร มีการใช้ทรัพยากรของชุมชนในการผลิตเป็นหลัก ใช้อย่างมีคุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด 4) ด้านจิตใจ โดยที่สมาชิกมีความเชื่อมั่นในการดำเนินกิจกรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล และ 5) ด้านสังคม สมาชิกและชุมชนมีความสามัคคีและมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ชุมชนได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสามารถสร้างคนรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง (สมนึก กงชู และคณะ, 2550)

ดังนั้น กล่าวได้ว่าชุมชนเป็นองค์หนึ่งทางสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ มากมายที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน เช่น กลุ่มครอบครัว กลุ่มเครือญาติ และกลุ่มอาชีพ เป็นต้น การรวมกลุ่มภายในชุมชนถือเกิดจากแบบอย่างการกระทำระหว่างกันทางจิตใจ โดยอาศัยประสบการณ์จากการแก้ไขปัญหาหรือการเอาตัวรอดในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะกลุ่มอาชีพถือว่าการรวมกลุ่มกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยเน้นการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นและทุนในหมู่บ้านมาสร้างงานสร้างอาชีพให้กับชุมชน และเป็นการสอดคล้องกับนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนของชุมชนเพื่อลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ สร้างงานสร้างอาชีพให้คนในชุมชน ส่งผลให้เกิดการพึ่งพาตนเองและเกิดองค์ความรู้ เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการพึ่งตนเอง แต่ไม่อาจถ่ายทอดกระบวนการเรียนออกไปสู่ชุมชนอื่นได้ เนื่องจากขาดกระบวนการถ่ายทอด การจดบันทึกที่เหมาะสม และการเรียนรู้ร่วมกันของเครือข่ายองค์กรชุมชนเอง รวมทั้งยังขาดกลไกการทำงานในระดับพื้นที่ทั้งในส่วนของชุมชนและตำบลยังไม่มี ความเชื่อมสัมพันธ์กันขาดผู้ประสานงานที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่มองค์กรชุมชนที่ต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีกิจกรรมตามนโยบายของ

รัฐบาล แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์แบบการพัฒนาองค์กรชุมชนที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและความต้องการขององค์กรชุมชนเท่าที่ควร (ฉลาด จันทรสมบัติ, 2548)

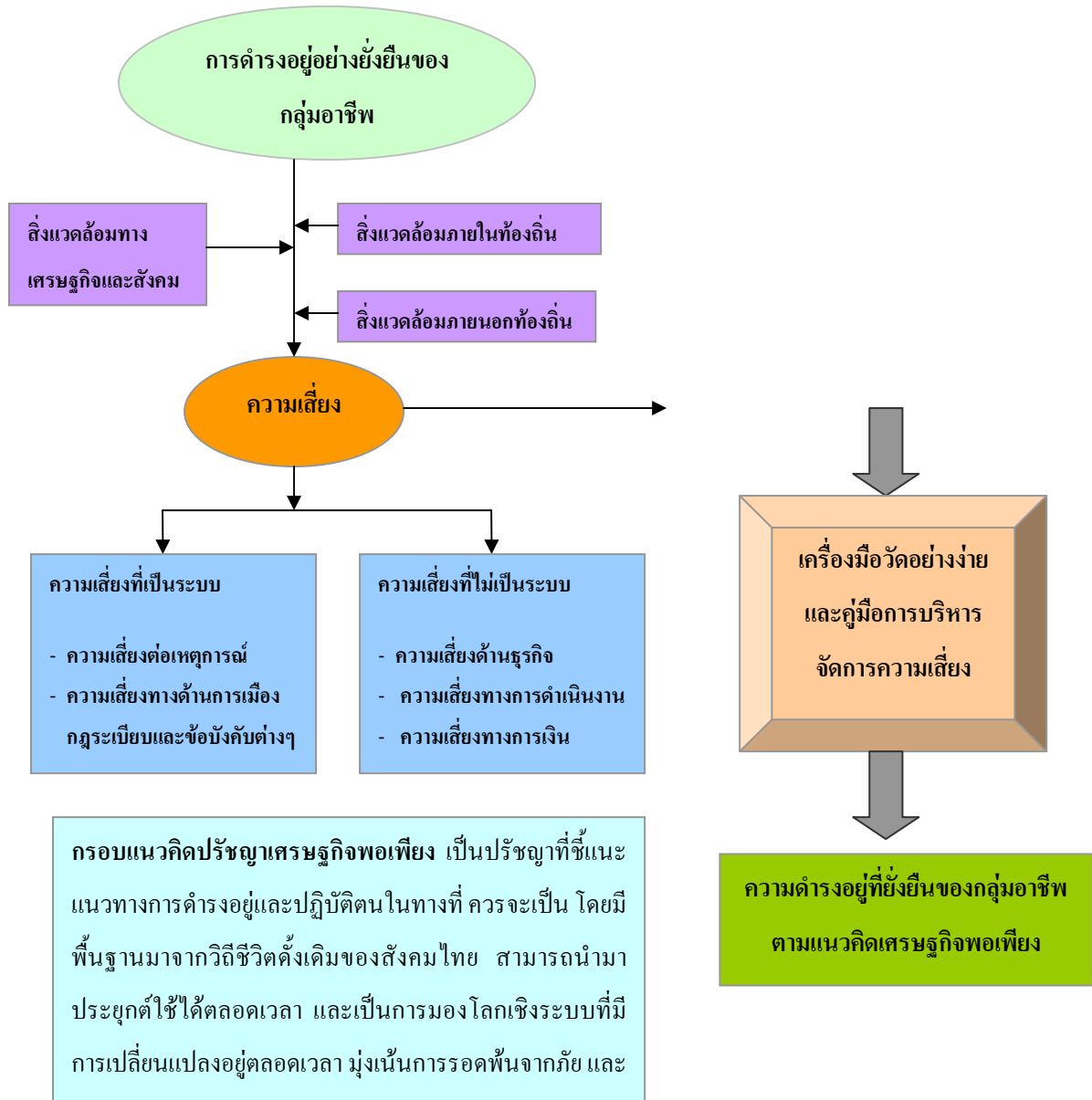
โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาพัฒนาการสร้างเครือข่ายของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์กล้วยในจังหวัดเชียงราย เงื่อนไข ศักยภาพ รวมถึงข้อจำกัดในการพัฒนาเครือข่ายกลุ่มอาชีพ อีกทั้งยังเป็นการศึกษาเพื่อให้แนวทางการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของเครือข่าย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารโซ่อุปทานของกลุ่มอาชีพที่มีการดำเนินงานในระดับดี และกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย ในจังหวัดเชียงราย สู่การเป็นเครือข่ายกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งและยั่งยืนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สมาชิกของกลุ่มและเครือข่ายกลุ่มอาชีพจะมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน รวมทั้งสามารถพึ่งพาตนเองได้ต่อไป

#### วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของโซ่อุปทานและการบริหารโซ่อุปทานอย่างมีประสิทธิภาพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. เพื่อให้ได้การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของเครือข่ายกลุ่มอาชีพ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารโซ่อุปทานของกลุ่มอาชีพที่มีการดำเนินงานในระดับดี และกลุ่มที่ควรได้รับการพัฒนา อันจะเป็นแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้แก่เครือข่าย
3. เพื่อศึกษาพัฒนาการสร้างเครือข่ายของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยในจังหวัดเชียงราย เงื่อนไข ศักยภาพ ข้อจำกัดในการพัฒนาเครือข่าย เพื่อให้เครือข่ายมีความเข้มแข็งและดำรงอยู่ได้อย่างพอเพียง
4. เพื่อพัฒนาเครือข่ายผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย ในจังหวัดเชียงราย เพื่อพัฒนาสู่การเป็นเครือข่ายกลุ่มอาชีพที่เข้มแข็งและยั่งยืนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

## กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่องการบริหารความเสี่ยงของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยในจังหวัด เชียงราย เพื่อการดำรงอยู่ที่ยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกรอบแนวคิดดังนี้



## โครงการที่ 2

**ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย)** โครงการวิจัยการพัฒนาระบบการผลิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ : กรณีศึกษาเครือข่ายกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย จังหวัดเชียงราย

**(ภาษาอังกฤษ)** Development of sufficiency economy through occupational group's networking: a case study of occupational groups of processed banana producer in Chiangrai

### ผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วย

#### 1 หัวหน้าโครงการ

นางชไมพร รัตนเจริญชัย

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 357 01 00301 657

#### 2 ผู้ร่วมงานวิจัย

นางสาวสรียา พันธุ์ณรงค์

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 365 99 00553 623

นางสุวิสา ทะยะธง

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 157 99 00027 845

#### 3 ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

นายชัยวัฒน์ วาจาสัตย์

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย ศาลากลางจังหวัดเชียงราย อ.เมือง จ.เชียงราย

#### 4 หน่วยงานหลัก

สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

99 หมู่ที่ 10 ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย 57200

#### 5 หน่วยงานสนับสนุน

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ศาลากลางจังหวัดเชียงราย ถนนอุทธิประศาสน์ เชียงราย 57000

โทร. 0-5374-4044

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย

### ความสำคัญ และที่มาของปัญหา

จากการดำเนินงานในแผนการวิจัยการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนแบบบูรณาการ โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความยั่งยืน โดยในกระบวนการวิจัยได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาชุมชน โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหลักในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน จากผลการดำเนินงานตาม

แผนงานการวิจัยสามารถสร้างรูปแบบและแนวทางที่ใช้เป็นต้นแบบในการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ซึ่งผลการดำเนินงานนอกจากจะได้ดำเนินการตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแล้วยังมีความสอดคล้องกับหลักคิดทฤษฎีใหม่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานแนวทาง "ทฤษฎีใหม่" ผลการดำเนินงานตามแผนงานวิจัยในปีที่ผ่านมาสอดคล้องตามแนวคิดทฤษฎีใหม่ในลำดับขั้นที่ 1 ที่เน้นการพึ่งพาตนเองในระดับครัวเรือนเน้นการสร้างผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ในระดับครัวเรือน มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยมีเป้าหมายให้สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ และในแผนงานวิจัยที่ผ่านมายังมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีใหม่ในลำดับขั้นที่ 2 ในการพัฒนาความร่วมมืออย่างรอบด้านในชุมชนโดยผ่านกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่กลุ่มอาชีพและกลุ่มออมทรัพย์ ดังนั้นเพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่ต่อเนื่องจากแผนงานวิจัยการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนแบบบูรณาการ โดยใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อความยั่งยืน ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดทฤษฎีใหม่ในลำดับขั้นที่ 3 ซึ่งเป็นการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยเพื่อให้เกิดรูปแบบและแนวทางในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในระดับที่สามารถแข่งขันได้ เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า เป็นการเน้นความพอเพียงในระดับประเทศ ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับกลุ่มอื่นๆ หรือองค์กรอื่นๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น การพัฒนาชุมชนโดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้ จะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา หรือร่วมมือกันพัฒนาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่ อันประกอบด้วยชุมชน องค์กร และธุรกิจต่างๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง กลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียงที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ที่สุดในที่สุด

จากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540 ทำให้รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ เริ่มให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับ เศรษฐกิจฐานราก โดยการนำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ธุรกิจชุมชนเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น โดยใช้วิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในชุมชนนั้น มาก่อให้เกิดประโยชน์ในรูปของการดำเนินกิจกรรมของชุมชนในรูปแบบของธุรกิจชุมชนหรือกลุ่มอาชีพ ในการพัฒนากลุ่มอาชีพเพื่อให้เกิดความยั่งยืนการนำองค์ประกอบด้านความรู้ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ในทางธุรกิจ จึงมิได้จำกัดอยู่เพียงความรู้ ที่เกี่ยวข้องกับมิติทางเศรษฐกิจ ที่คำนึงถึงความอยู่รอด กำไร หรือการเจริญเติบโตของกิจการ แต่เพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงความรู้ที่เกี่ยวข้องกับมิติทางสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นนั้นๆ จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าเมื่อกลุ่มอาชีพเมื่อได้มีการพัฒนาถึงระดับหนึ่งแล้วก็จะไม่สามารถที่จะพัฒนาได้ต่อเนื่องเนื่องจากมีข้อจำกัด ในเรื่องของ คน ความรู้ และทรัพยากร ดังนั้นในการพัฒนากลุ่มอาชีพโดยกระบวนการรวมกลุ่มเพื่อขยายเครือข่ายร่วมมือกับภายนอกชุมชน เป้าหมายเพื่อสร้างระบบการจัดการที่เชื่อมโยงชุมชน ภาคธุรกิจ และภาคราชการที่ต่างฝ่ายต่างจัดการดำเนินการในลักษณะกระจายให้มาร่วมทำงานสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อความมีประสิทธิภาพของการบริหารจัดการทั้ง

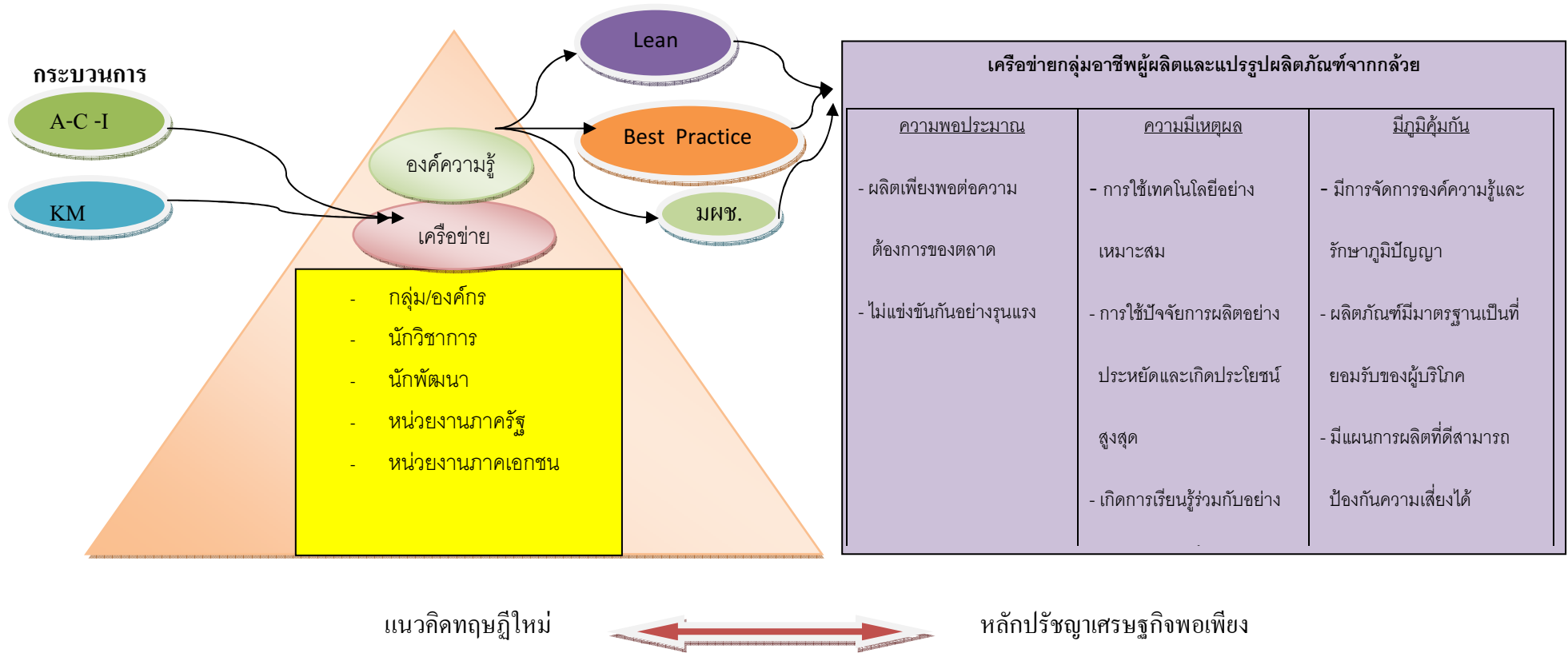
ระบบ อันนำไปสู่การผลิตสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของตลาด ผู้บริโภคทั้งภายในและภายนอกประเทศ

จากแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพโดยเลือกศึกษาวิจัยในกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย ซึ่งจากการศึกษาข้อมูลการจัดตั้งกลุ่มอาชีพของจังหวัดเชียงรายพบว่ามีจำนวนมากถึง 31 กลุ่ม นอกจากนี้กล้วยยังวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่นโดยทั่วไปจึงมีการนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ หลากหลายชนิดแต่จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นพบว่าความยั่งยืนและความเข้มแข็งของกลุ่มยังมีน้อยผลิตภัณฑ์ยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรดังนั้นหากมีการพัฒนาระบบการผลิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้กระบวนการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายและมีการจัดการองค์ความรู้โดยเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพด้านกระบวนการผลิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงคือ การบริหารจัดการกระบวนการผลิตที่เน้นความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร การผลิตให้เกิดของเสียจากกระบวนการผลิตให้น้อยที่สุดและเน้นความพอดีต่อการบริโภคและการจำหน่าย ไม่ผลิตมากเกินไปจนเกิดผลผลิตเหลือทิ้งหรือทำให้เกิดของเสียจากกระบวนการผลิตโดยไม่จำเป็น หรือที่เรียกว่ากระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดการสูญเสียให้น้อยที่สุด (Lean) รวมถึงการพัฒนาคุณภาพการผลิตไปสู่การให้การรับรองและแสดงเครื่องหมายการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน(มผช.) เพื่อส่งเสริมด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และเพื่อก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ที่ใกล้เคียงกันหรือคล้ายคลึง โดยมีเป้าหมายเพื่อการลดต้นทุนการผลิต ลดการแข่งขันด้านราคา เพิ่มศักยภาพการแข่งขันกับตลาดภายนอก เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ หลายสิบกิจกรรมให้เกื้อกูลกันเกิดผลเป็นทวีคูณมีความเข้มแข็งและสามารถเติบโตได้ในระยะยาวและสามารถนำรูปแบบแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการสร้างเครือข่ายไปปรับใช้ในการพัฒนากลุ่มอาชีพกลุ่มอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคด้านกระบวนการผลิตของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย
- 2) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการพัฒนากระบวนการผลิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงและกระบวนการผลิตที่ก่อให้เกิดการสูญเสียให้น้อยที่สุด (Lean) ผ่านเครือข่ายกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย
- 3) เพื่อจัดการองค์ความรู้ให้เกิดความรอบรู้ทางวิชาการด้านการจัดการกระบวนการผลิตจนเกิดแนวทางการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการผลิต (Best Practice) แก่กลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วย
- 4) เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยให้ได้การรับรอง มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

กรอบแนวคิดงานวิจัยการพัฒนาระบบการผลิตตามวิถีเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพ





### โครงการที่ 3

ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย) แนวทางการตลาดเชิงสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง  
ของเครือข่ายกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยในจังหวัดเชียงราย

(ภาษาอังกฤษ) (Guideline for creative marketing of occupational groups of  
processed banana producer in Chiangrai through the philosophy of self-sufficient economy)

#### 1 หัวหน้าโครงการ นางสาวพันทิพา ปัญสุวรรณ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขประจำตัวประชาชน 3570700067571

หมายเลขโทรศัพท์ 08-9191-5776

สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 0-5372-9600 ต่อ 5003 โทรสาร 0-5372-9606-7

E-mail address : eyor1974@hotmail.com

#### 2 ผู้ร่วมงานวิจัย ดร.สรียา พันธุ์รงค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3659900553623

สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์

หมายเลขโทรศัพท์ 0-5372-9605 ต่อ 5005 โทรสาร 0-5372-9606-7

E-mail address : sareeyar@hotmail.com

นางประภาพร พนมไพร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3509900811844

สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 0-5372-9605 ต่อ 5005 โทรสาร 0-5372-9606-7

E-mail address : Thom@hotmail.com

### 3 ที่ปรึกษาโครงการวิจัย นายชัยวัฒน์ วาจาสัตย์

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดเชียงราย

ศาลากลางจังหวัดเชียงราย ถนนฤทธิ์ประศาสน์ อ.เมือง จ.เชียงราย 57000

หมายเลขโทรศัพท์ 0-5371-1602

E-mail d\_2jaster@hotmail.com

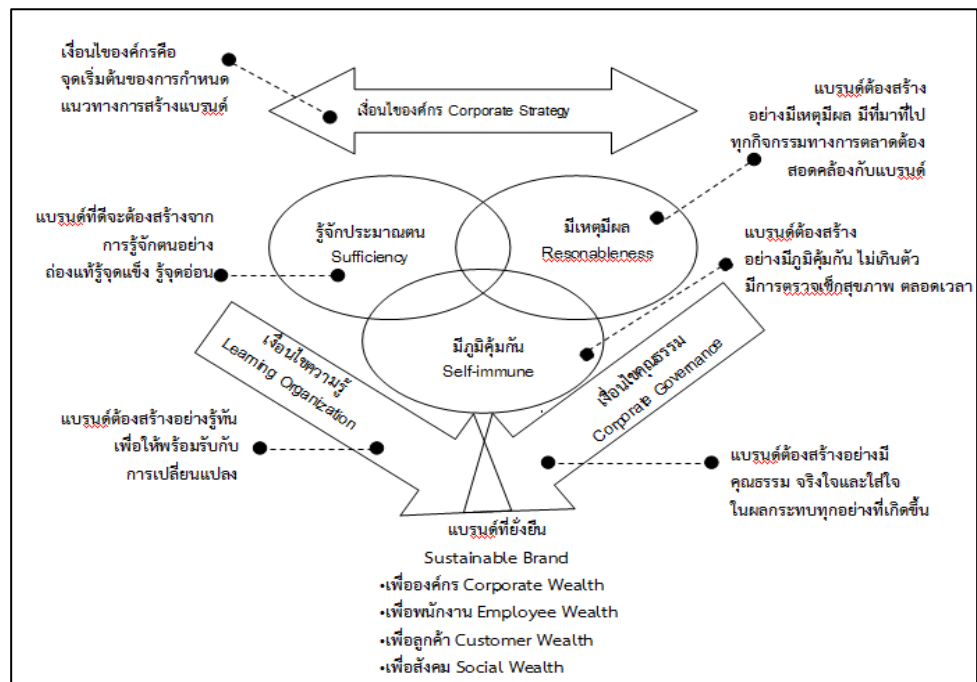
#### ความสำคัญ และที่มาของปัญหา

จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถูกนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยมีหลักการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำซึ่งจะนำพาให้การจัดการประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นการที่รัฐบาลเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีการพัฒนาขึ้น โดยใช้กลไกของภาครัฐให้ความรู้เพื่อขับเคลื่อนให้ผู้ประกอบการมีขีดความสามารถในการประกอบอาชีพได้ ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาศักยภาพของผู้ผลิต การบริหารจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการตลาด ซึ่งเปรียบเสมือนปัจจัยพื้นฐานที่มีส่วนผลักดันให้เศรษฐกิจพอเพียงเกิดความยั่งยืนได้ แนวความคิดทางการตลาดนั้น มักจะกล่าวถึงกิจกรรมและกระบวนการที่สร้าง สื่อสารและส่งมอบคุณค่าให้กับลูกค้าและบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้าในลักษณะที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ต่อองค์กร ต่อกลุ่ม และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้อยู่บนพื้นฐานของการสร้างความสัมพันธ์แห่งคุณค่าและความพึงพอใจ โดยความพึงพอใจที่เกิดกับลูกค้านั้นย่อมเกิดจากทุกแง่มุมของคุณค่าที่ผู้ทำการตลาดได้นำเสนอ ไม่เพียงแต่สินค้าหรือบริการนั้นจะเป็นของดีราคาถูก การให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้า เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสภาพตลาดในปัจจุบัน การตลาดเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ถ้าผู้ทำการตลาดทราบว่าลูกค้าต้องการอะไร ก็ควรอย่างยิ่งที่จะสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าเสนอต่อผู้บริโภค ราคาไม่แพง จัดจำหน่ายและส่งเสริมการตลาดในรูปแบบที่ลูกค้าพอใจ แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยที่มีผลทำให้การเจริญเติบโตทางการตลาดนั้น มิได้มีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลพวงของการเปลี่ยนแปลงจากพลวัตทางเศรษฐกิจของชุมชนคนในภาคเหนือ โดยการเปิดให้ชุมชนมีปฏิสัมพันธ์กับระบบทุนและระบบตลาด การขยายตัวของภาคธุรกิจบริการ และธุรกิจอุตสาหกรรม ทำให้ชุมชนภาคเหนือมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และค่อยเป็นค่อยไปในหลายพื้นที่อย่างเป็นพลวัต เช่นการกลายเป็นชานาที่ที่ยากจนไว้

ที่ดิน การผันตัวเองไปสู่อาชีพนอกภาคการเกษตร แรงงานรับจ้างในธุรกิจบริการและภาคอุตสาหกรรม การสูญเสียวัฒนธรรมชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาความขัดแย้งในการแข่งขันทรัพยากร (เบญจพรพรณ เอกะสิงห์และคณะ; เอกสารรายงานการประชุมวิชาการ สวทศ : 2550) มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะความเอาเปรียบของผู้ที่มีโอกาสทางการตลาดมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ แหล่งทุน อุปกรณ์ เครื่องมือและเทคโนโลยีต่าง ๆ ตลอดจนการมีช่องทางการจัดจำหน่ายที่ครอบคลุมสามารถเข้าถึงตลาด ได้มากกว่า ทำให้โอกาสทางการตลาด จึงตกอยู่ในมือของผู้ที่มีโอกาสเท่านั้น อีกทั้งผู้ประกอบการ หรือผู้ผลิตที่แท้จริง ต่างคิดว่า หน้าทีของการตลาดนั้น คือความจำเป็นที่จะต้องใช้ ทุน เป็นหลักในการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นการสร้างตราสินค้า การสร้างบรรจุภัณฑ์ ตลอดจนการสื่อสารทางการตลาด จึงเลือกที่จะละเอียดและพิถีพิถันโดยใช้หลักการท่าทีที่มี หรือไม่ว่าตนเองมีของดีเลยไม่นำมาใช้ มากกว่าที่จะคำนึงถึงการสร้างความแตกต่างโดยอาศัยพื้นฐานของสิ่งที่มี หรือนำสิ่งที่มีมาสร้างเพิ่มมูลค่าอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้การสื่อสารทางการตลาดด้วยการสร้าง ตราสินค้า (แบรนด์) เพื่อเพิ่มมูลค่าทางความรู้สึกและจิตใจของผู้บริโภค ตลอดจน สร้างบรรจุภัณฑ์ที่สามารถยกระดับสินค้าให้แตกต่างตามลักษณะการใช้ หรือการบริโภค ทั้งที่เนื้อแท้ของผลิตภัณฑ์ยังคงเป็นตัวสินค้าเดิม ซึ่งการตลาดในปัจจุบันเป็นไปไม่ได้ที่จะไม่ตามกระแสความนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคที่ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ภายนอก มากกว่าหรือเท่ากับ เนื้อแท้ของผลิตภัณฑ์

จากปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับกระบวนการทางการตลาดนั้น “ การพอประมาณ” คือการรู้จักเลือกส่วนตลาดให้เหมาะสม โดยการตลาดให้แคบและลงลึกในการตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป้าหมาย เหมาะกับความสามารถและศักยภาพในการแข่งขัน ส่วน “การสร้างภูมิคุ้มกัน” เป็นวิธีการหาทางป้องกัน มิให้ผู้ทำการตลาดละเอียด พิถีพิถัน หรือปล่อยให้ปัญหาล่วงเลยโดยไม่ใส่ใจ ในสภาพที่สถานการณ์ทางการตลาดยังอ่อนแอ จึงต้องอาศัยวิธีรวมกลุ่มผู้ประกอบการที่มีปัญหาทางการตลาดในเรื่องเดียวกัน มากำหนดทิศทางและหาทางออกของปัญหาร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานเดียวกัน และดูแลรักษาซึ่งกันและกัน ช่วยกันแบ่งเบาปัญหา และแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกัน กำหนดเป้าหมายที่จะสร้างตลาดร่วมกัน จะทำให้การทำตลาดมีภูมิคุ้มกันที่ดี ส่วนความมีเหตุมีผลนั้น ต้องพิจารณาว่า อะไรคือเหตุที่จะนำพากลุ่ม ไปสู่ชื่อเสียง อะไรคือผล ที่จะได้รับจากเสียงนั้น ๆ และเมื่อนำมาเสนอในมุมมองของการสร้างตราสินค้า (แบรนด์) แบบพอเพียงนั้น บนหลักการ รู้จักประมาณตน มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน โดยมีจุดเริ่มต้นจากองค์กร เป็นผู้กำหนดแนวทางในการสร้างแบรนด์ด้วยตนเอง ด้วยการพึ่งพาตนเอง หรือรวมผู้ประกอบการที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน จึงพบว่า การรู้จักประมาณตนนั้น การสร้างตราสินค้า (แบรนด์) ควรอยู่บนพื้นฐานของผู้สร้างตราสินค้า (แบรนด์) ที่จะต้องทำความเข้าใจ

รู้จักตนเองอย่างแท้จริง รู้จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อจะได้นำเสนอจุดเด่นของตนเองเพื่อสร้างการรับรู้ให้ เกิดกับผู้บริโภคพร้อมสงวนท่าทีที่อ่อนด้อยของตนเองไม่ให้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ ใน ขณะเดียวกันการสร้างภูมิคุ้มกัน โดยการไม่ทำการอันใดที่นอกเหนือความสามารถตน คอยรักษา คุณภาพของสินค้าให้มีมาตรฐานสมกับตราสินค้าตนอยู่อย่างสม่ำเสมอ สอดแทรกความมีคุณธรรม จริตใจ และใส่ใจในผลกระทบทุกอย่างที่จะเกิดขึ้น หมั่นหาความรู้เพื่อให้พร้อมรับกับการ เปลี่ยนแปลง ตลอดจนจน ความมีเหตุมีผลโดยการ มีที่มาที่ไปของทุกกิจกรรมทางการตลาดที่ต้อง สอดคล้องกับตราสินค้า (แบรนด์) ย่อมจะนำไปสู่การมีตราสินค้าที่ยั่งยืน ซึ่งจะส่งผลให้ องค์กร กลุ่ม หรือ เครือข่ายมีความเข้มแข็ง คนในกลุ่ม พนักงาน เกิดความรักและศรัทธาและภาคภูมิใจใน องค์กร และในสิ่งที่ตนทำ ลูกค้าเกิดความนิยมชมชอบ อันจะนำมาซึ่งความจงรักภักดี และอยู่ ร่วมกับสังคม ชุมชน และส่งผลไปถึงความอยู่ดี มีสุข ของคนในชุมชน มีจิตสำนึกรักในชุมชน สังคม และยังคงซึ่งรักษาไว้ในภูมิปัญญา และวัฒนธรรมของคนในชุมชน ที่จะสามารถนำมาสร้าง และเผยแพร่โดยการบูรณาการร่วมกับแนวคิดทางการตลาดเชิงสร้างสรรค์ให้ดียิ่งขึ้น



ที่มา : ศิริกุล เลากัยกุล : สร้างแบรนด์อย่างพอเพียง : หน้า 42

กล้วยเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างมากต่อประเทศไทย สามารถเพาะปลูกได้แทบ ทุกภาคของประเทศ ปริมาณการปลูกกล้วยอยู่ที่อันดับ 3 ของภูมิภาคเอเชีย รองจากอินเดียและ ฟิลิปปินส์ ปริมาณการส่งออกกล้วยจากประเทศไทยไปยังตลาดโลกมีการส่งออกเพียง 0.25 % ของ

ประเทศฟิลิปปินส์เท่านั้น การที่กล้วยเป็นพืชที่ปลูกง่าย และทุกส่วนของกล้วยยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ รัฐบาลจึงส่งเสริมให้เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ปลูกกล้วยเพื่อการบริโภคและจำหน่ายในครัวเรือน และนอกจากนั้นยังมีการนำกล้วยมาแปรรูปเป็นสินค้าตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยความที่กล้วยเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีการแปรรูปได้ง่าย และมีผู้สนใจประกอบอาชีพเหล่านี้อย่างมากมายในจังหวัดเชียงราย ส่งผลให้การผลิตไม่มีความโดดเด่น ขาดเอกลักษณ์เฉพาะตัว ความได้เปรียบทางการตลาดตกอยู่ในมือของผู้มีโอกาสสูงในด้านการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นกรรมวิธีการในการผลิต การเข้าถึงตลาด และการได้รับการสนับสนุนจากแหล่งทุน ผู้ประกอบการธุรกิจหลายราย ประเมินศักยภาพทางการตลาดไม่เป็น ขาดความรู้ด้านการวิเคราะห์ตลาด การวิเคราะห์คู่แข่ง และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ละเลยที่จะนำความสามารถที่มีของตนเองมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในทางการตลาด มองเห็นว่าหากขายได้ก็จะขายได้ก็พอแล้วที่จะทำให้ธุรกิจอยู่รอด อีกทั้งการแข่งขันทางด้านราคาส่งผลให้ผู้ประกอบการหลายรายได้รับค่าตอบแทนที่ไม่น่าพอใจ ปัญหาจากการขาดความรู้และวิธีการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายยังคงมีอยู่อย่างมาก การสื่อสารที่เหมาะสมและใช้ได้จริงไม่สามารถเข้าถึงตลาดได้ ผู้ประกอบการหลายรายมีฝีมือในการผลิต แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ไม่มีโอกาสสื่อสารสินค้าหรือบริการเหล่านั้นไปให้ถึงมือกลุ่มเป้าหมาย บทบาทของการสื่อสารทางการตลาดกลายเป็นปัญหาหนึ่งของผู้ประกอบการที่มีความกังวลว่าจะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต ซึ่งแท้ที่จริงแล้ว การสื่อสารการตลาดไม่ได้หมายถึง การลงทุนในวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้การโฆษณาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น การสื่อสารบนหลักการของความพอเพียง ไม่ว่าจะเป็น ภูมิปัญญา กระบวนการคิด วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของท้องถิ่น การถ่ายทอดเรื่องราว การประดิษฐ์คิดค้น ประสพการณ์ กระบวนการผลิต โดยใช้เครื่องมือในการสื่อสารที่พื้นฐานและมีพลังมากที่สุด ได้แก่ การใช้กลุ่ม ใช้ชุมชน ใช้ตนเอง เป็นสื่อ ซึ่งหมายถึงการทำตลาดเชิงสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยยึดหลักของความพอประมาณ โดยไม่ต้องซื้อหาหรือพึ่งพาผู้อื่นไม่ได้ ถูกยกระดับให้นำมาใช้เป็นแบบอย่างของการสื่อสารทางการตลาดที่ควรยกย่อง ซึ่งแท้ที่จริงแล้วสิ่งเหล่านี้คือการสื่อสารที่ส่งผลต่อการรับรู้และจงใจให้เกิดการยอมรับ และเป็นภูมิคุ้มกันทางการตลาดที่ดีที่สุด เพราะแสดงถึงความจริงใจและบ่งบอกถึงความมีเหตุมีผลผ่านประสพการณ์ที่เสนอขายความจริงใจ ที่ในทุกวันนี้หาได้ยากเต็มทีในการอุปโภคบริโภคสำหรับคนในยุคสมัยปัจจุบัน การเรียงร้อยเรื่องราวเพื่อการสร้าง แบนด์อย่างพอเพียง ยังไม่มีการทำอย่างชัดเจนทั้งที่การสร้างแบรนด์หรือตราสินค้าเป็นเครื่องมือสำคัญของการทำตลาดมาทุกยุคทุกสมัย เพราะเชื่อว่าแบรนด์จะทำให้ลูกค้าเกิดการจดจำและมีความซื่อสัตย์เชื่อมั่นในแบรนด์อย่างเหนียวแน่นอันหมายถึงความยั่งยืนบนพื้นฐานของความจงรักภักดีของตัวผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ ส่งผลให้เพิ่ม

ปริมาณการขายสินค้าได้มากขึ้น การสร้างแบรนด์จะสำเร็จก็ต่อเมื่อ แแบรนด์นั้นกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมหรือวัฒนธรรมที่ทุกคนยอมรับ ดังนั้นการสร้างแบรนด์จึงเป็นมุมมองของการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการสร้างการรับรู้ในคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้เกิดขึ้นในสังคม นั้น ๆ นอกจากการสร้างแบรนด์ที่ทำให้ลูกค้าเกิดการรู้จักและจดจำได้แล้วยังมีเครื่องมือการตลาดอีกตัวหนึ่งที่ช่วยในการดึงดูดและเชิญชวนให้เกิดการตัดสินใจซื้อก็คือ บรรจุกิจกรรม เนื่องจากสามารถเป็นสื่อโฆษณาที่แสดงถึงชื่อเสียงของผู้ผลิต สรรพคุณ และวิธีการใช้สินค้า และยังช่วยสร้างความเป็นตัวตนที่แท้จริงที่ดีให้กับสินค้าและผู้ผลิตได้ เปรียบเสมือนผู้ขายคนหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการขายอย่างเจียม ๆ ที่บ่งบอรายละเอียดครบถ้วนบนความมีเหตุมีผล การเก็บรวบรวมเพื่อสร้างฐานข้อมูลทางการตลาดที่สามารถนำมาใช้ได้เพื่อใช้ในการกำหนดและประเมิน โอกาสทางการตลาดเป็นสิ่งจำเป็นที่ก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันในการทำธุรกิจ ตลอดจนวิธีการนำผู้บริโภคเข้าไปสัมผัสประสบการณ์ที่มุ่งเชื่อมตราผลิตภัณฑ์ให้เข้ากับลูกค้าโดยทำให้ลูกค้ารู้สึกมีส่วนร่วมและประทับใจกับประสบการณ์ที่เข้ามาสัมผัสในการบริโภคและบริการ เป็นหนึ่งหนทางที่ยังไม่เคยเอามาใช้อย่างแพร่หลาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดองค์ความรู้และขาดการขับเคลื่อนในบทบาทนั้นอย่างแท้จริง อีกทั้งการสร้าง ความเข้มแข็งดังกล่าวผู้รู้ส่วนใหญ่อยู่ในแวดวงธุรกิจซึ่งหากจะใช้บริการต้องมีการใช้เงินลงทุนอันจะส่งผลต่อต้นทุนในการดำเนินการที่สูง สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นเหตุให้บทบาทของการสื่อสารการตลาดไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก ดังนั้นการผลักดันโดยการตลาดเชิงสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ด้วย กลยุทธ์การสร้างการรับรู้ผ่านการสื่อสารการตลาดด้วยการสร้างตราสินค้า การพัฒนาบรรจุกิจกรรม บนพื้นฐานสภาพที่มีอยู่จริง โดยใช้หลักการสร้างการตลาดด้วยตนเอง ใช้กลุ่ม หรือใช้ชุมชนเป็นสื่อ มีการสำรวจข้อมูลก่อนลงมือปฏิบัติการทางการตลาดเพื่อเข้าถึงจิตใจ ความรู้สึกและความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง ประกอบกับต้องมีความตั้งใจจริงที่จะมุ่งมั่นรับผิดชอบ เพื่อให้ลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้รับความพึงพอใจในระยะยาว ทั้งนี้เป็นเพราะตลาดเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในการทำธุรกิจ หากผู้ประกอบการต้องการให้ธุรกิจของตนเติบโตและอยู่ได้อย่างยั่งยืน ผู้ประกอบการควรเรียนรู้ และรู้จักสร้างตลาดด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการรวมกลุ่ม เพิ่มสายผลิตผลิตภัณฑ์ และนำเสนอเรื่องราวบนพื้นฐานของการมีภูมิคุ้มกันร่วมกันอย่างมีเหตุมีผล บนความพอประมาณผสมผสานกับความรู้ด้านวิชาการจากผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่ายผู้ประกอบการอาชีพที่เกี่ยวกับกล้วยในจังหวัดเชียงรายให้มีศักยภาพอย่างยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

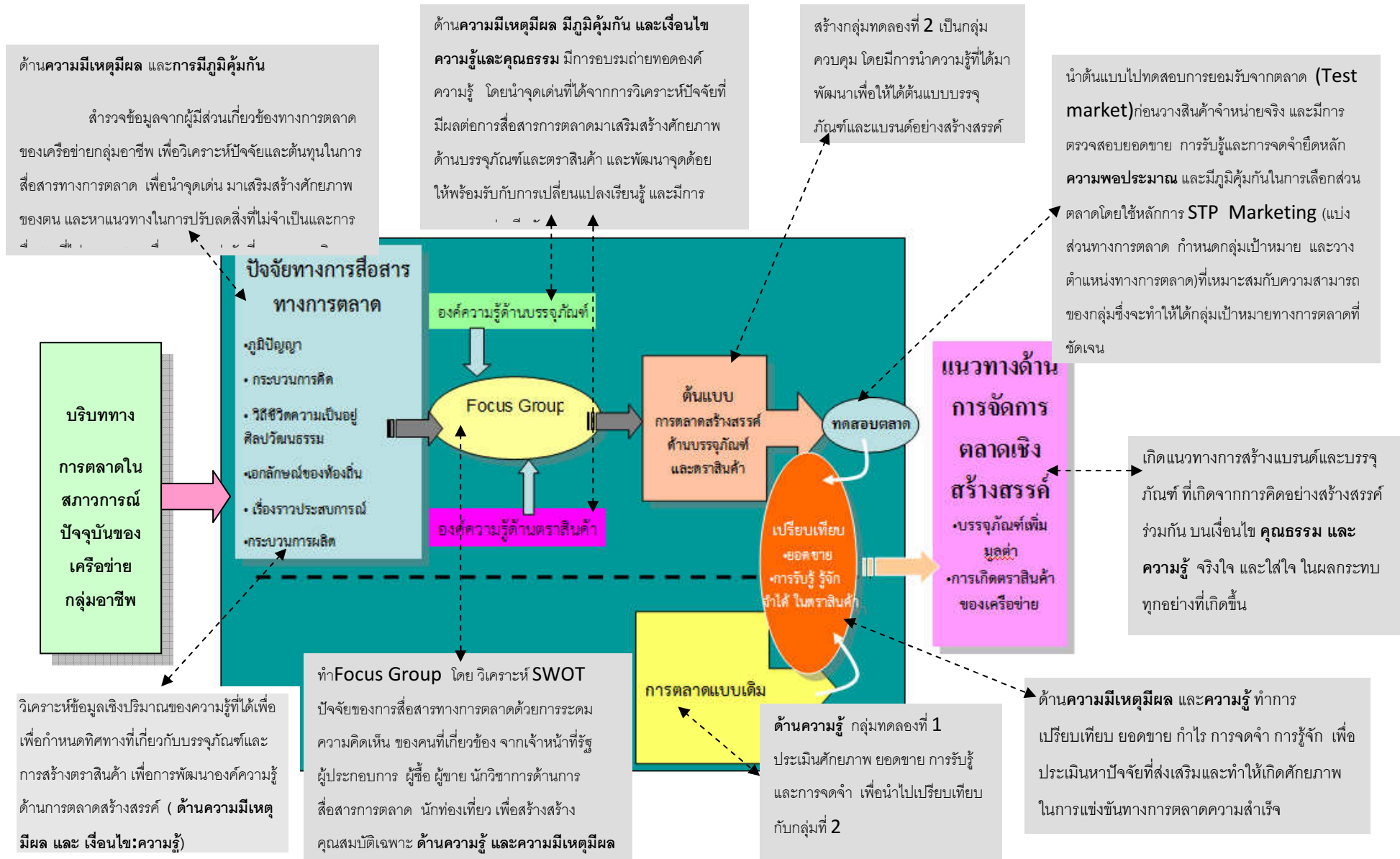
1 เพื่อศึกษาปัจจัยทางการสื่อสารการตลาดที่มีผลต่อการสร้างการรับรู้ในตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ภายใต้แนวคิดการตลาดเชิงสร้างสรรค์

2 เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ การสร้างตราสินค้า และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อพัฒนามูลค่าเพิ่มทางการตลาดให้กับผู้ประกอบการ

3 เพื่อเปรียบเทียบมูลค่าเพิ่มทางการตลาดที่เกิดขึ้นทั้งก่อนและหลัง การถ่ายทอดองค์ความรู้

4 เพื่อสร้างแนวทางจัดการด้านการตลาดของเครือข่ายผู้ประกอบการอาชีพประเภทกล้วยในจังหวัดเชียงราย ตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

# กรอบแนวคิด





## โครงการที่ 4

**ชื่อโครงการวิจัย (ภาษาไทย)** การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยในจังหวัดเชียงราย เพื่อการดำรงอยู่ที่ยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

**(ภาษาอังกฤษ)** Risk management of occupational groups of processed banana producer in Chiangrai for a sustainable existence to the idea of sufficiency economy.

### ผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วย

#### 1 หัวหน้าโครงการ นางสาวอรวรรณ เชื้อเมืองพาน

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5004 โทรสาร 053-729606-7

E-mail address : jerry\_bugs@hotmail.com

#### 2 ผู้ร่วมงานวิจัย

##### 1.2.1 ดร.ศรียา พันธุ์รงค์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5004 โทรสาร 053-729606-7

E-mail address : [sareeya@hotmail.com](mailto:sareeya@hotmail.com)

##### 1.2.2 นางสาวพรรณิภา เกษัชพิพัฒน์กุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5004 โทรสาร 053-729606-7

##### 1.2.3 นางสาวกรวิกา อรินใจ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เขตพื้นที่เชียงราย

หมายเลขโทรศัพท์ 053-729600-5 ต่อ 5004 โทรสาร 053-729606-7

### ความสำคัญ และที่มาของปัญหา

จากกรอบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็น การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อ ความ มั่นคง และ ความยั่งยืน ของการพัฒนา คำนิยามของ ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม

ๆ กัน ดังนี้ ความพอประมาณซึ่ง หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่นการผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลและอีก 2 เงื่อนไขคือ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตนั้น

จากแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว การประกอบอาชีพในสังคมปัจจุบันนั้นเต็มไปด้วยความเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ ตามสถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ความเสี่ยงและความไม่แน่นอนเกิดขึ้นได้กับทุกกลุ่มอาชีพไม่ว่าแม้แต่กลุ่มอาชีพที่รวมตัวกันขึ้นเพื่อจัดทำกิจกรรมทางการเกษตรและแปรรูปผลผลิตเกษตรการดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพเพื่อที่จะให้เกิดความยั่งยืนนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงที่เป็นระบบ เช่น ความเสี่ยงต่อเหตุการณ์ ค่าจ้างแรงงานที่ปรับขึ้นราคาที่ผันผวนของวัตถุดิบที่เปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความเสี่ยงทางการเมือง กฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ และความเสี่ยงที่ไม่เป็นระบบ เช่น ความเสี่ยงด้านธุรกิจอันได้แก่ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ความเสี่ยงทางการดำเนินงาน อันได้แก่ การทุจริตภายในกลุ่ม การทุจริตภายนอกกลุ่ม ความปลอดภัยในสถานที่ทำงาน ความผิดพลาดของขั้นตอนการผลิตและการขนส่ง ความเสี่ยงทางการเงิน อันได้แก่ ความเสี่ยงทางด้านราคาหรือการตลาด ความแน่นอนของคำสั่งซื้อ การบัญชีที่ถูกต้องที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงาน ฐานะการเงิน ซึ่งสามารถเป็นเครื่องมือในการวัดการบริหารงาน การขาดทุนหมุนเวียนหรือเงินทุนสำรอง สภาพคล่อง การลงทุนที่คุ้มค่า ความเสี่ยงเหล่านี้เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อการดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ความรู้ความเข้าใจและเครื่องมือที่ใช้ในการบริหารความเสี่ยงเพื่อให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ถ้าหากมีระบบการรับรู้ข้อมูลเพียงพอและสมบูรณ์การบริหารความเสี่ยงก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นและจะสามารถจัดการความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตได้

เพื่อให้การดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพอย่างยั่งยืน กลุ่มอาชีพแต่ละกลุ่มจึงควรที่จะสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเบื้องต้นอย่างง่ายได้ด้วยตนเอง เพื่อที่จะสะท้อนให้เห็นผลการบริหารจัดการ การดำเนินงาน และความคงอยู่ของกลุ่มอาชีพต่อไปในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการใช้เครื่องมือวัดผลการดำเนินงานทางการเงินและบัญชีต่างๆแล้ว จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อมภายในท้องถิ่นและภายนอกท้องถิ่นได้ด้วยตนเอง

ดังนั้น เพื่อการดำรงอยู่ของกลุ่มอาชีพจำเป็นต้องศึกษาเพื่อให้ได้เครื่องมือในการวัดความเสี่ยงอย่างง่าย การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพของกลุ่มอาชีพและเพื่อให้ได้คู่มือในการวิเคราะห์ การควบคุม ป้องกันความเสี่ยงและการบริหารจัดการกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นของกลุ่ม ได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะค้นคว้างานวิจัยเรื่อง การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกล้วยในจังหวัด เชียงราย เพื่อการดำรงอยู่ที่ยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตกล้วยในจังหวัดเชียงราย
- 2 เพื่อให้ได้เครื่องมือทางการเงินและบัญชีที่สามารถวัดความเสี่ยงอย่างง่ายของกลุ่มอาชีพผู้ผลิตกล้วย
- 3 เพื่อให้กลุ่มอาชีพมีภูมิคุ้มกันที่ดีขึ้นจากการเตรียมตัวให้พร้อมรับความเสี่ยงจากผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล
- 4 เพื่อให้กลุ่มอาชีพผู้ผลิตกล้วยสามารถประเมินความเสี่ยง ควบคุม และป้องกันความเสี่ยงของกลุ่มเองและนำไปสู่การดำรงอยู่ที่ยั่งยืนได้ตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง
- 5 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำเครื่องมือวัดความเสี่ยงอย่างง่ายไปประยุกต์ใช้กับกลุ่มอาชีพอื่นๆ

# กรอบแนวคิด

